FARG‘ONA VILOYATI O‘LKASHUNOSLIK RESURSLARI VA ULARNI RAQAMLASHTIRISH METODIKASI: AHMAD FARG‘ONIY NOMIDAGI AKM TAJRIBASI HAMDA STRATEGIK TARAQQIYOT MODELLARI

Madaripova Nilufar Alimovna
Ahmad Farg‘oniy nomidagi Farg‘ona viloyat axborot-kutubxona markazi,
O‘lkashunoslik sektori mudiri, Farg‘ona, O‘zbekiston
E-mail: nilufaraliazimbek@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu tadqiqotda Farg‘ona viloyati o‘lkashunoslik materiallari, hududiy va lokal davriy matbuot solnomalari hamda mintaqadan yetishib chiqqan ilm-fan va madaniyat namoyandalari merosini global raqamli ekotizim talablari asosida tizimlashtirish masalalari tahlil qilingan. Ahmad Farg‘oniy nomidagi viloyat axborot-kutubxona markazi (AKM) o‘lkashunoslik sektori tomonidan ma’lumotlar bazasini yaratish, lokal gazeta maqolalarini konvergensiyalash va raqamlashtirish mexanizmlari fundamental va amaliy jihatdan o‘rganilgan. Maqolada UZNeL (Milliy umumta’lim elektron kutubxonasi) tizimining integratsion imkoniyatlari, skanerlash texnologiyalari va metama’lumotlar arxitekturasi tahlil qilinib, kutubxona fondini boyitish hamda foydalanuvchilarga xalqaro standartlar darajasida xizmat ko‘rsatishni takomillashtirish bo‘yicha innovatsion takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: o‘lkashunoslik, axborot-kutubxona markazi, raqamli transformatsiya, matbuot solnomasi, metama’lumotlar, UZNeL, raqamlashtirish metodikasi, multimedia resurslari, axborot integratsiyasi.

Аннотация

В данном исследовании анализируются вопросы систематизации краеведческих материалов Ферганской области, летописи местной и региональной периодической печати, а также наследия деятелей науки и культуры региона в соответствии с требованиями глобальной цифровой экосистемы. На фундаментальном и прикладном уровнях изучены процессы создания баз данных, конвергенции и оцифровки статей местных газет сектором краеведения Ферганской областной ИБЦ имени Ахмада Фаргони. В статье анализируются интеграционные возможности системы UZNeL (Национальная общеобразовательная электронная библиотека), технологии сканирования и архитектура метаданных, а также разработаны инновационные предложения по обогащению библиотечного фонда и совершенствованию информационного обслуживания пользователей на уровне международных стандартов.

Ключевые слова: краеведение, информационно-библиотечный центр, цифровая трансформация, летопись печати, метаданные, UZNeL, методика оцифровки, мультимедийные ресурсы, информационная интеграция.

Abstract

This study analyzes the issues of systematizing local lore materials of Fergana region, annals of local and regional periodicals, and the heritage of prominent scientists and cultural figures of the region in accordance with the requirements of the global digital ecosystem. The processes of database creation, convergence, and digitization of local newspaper articles by the local lore sector of the Fergana Regional Information and Library Center named after Ahmad Fargoni are studied on fundamental and applied levels. The article analyzes the integration capabilities of the UZNeL (National Electronic Library)

system, scanning technologies, and metadata architecture, and develops innovative proposals for enriching the library collection and improving modern information services for users at the level of international standards.

Keywords: local lore, information and library center, digital transformation, press annals, metadata, UZNeL, digitization methodology, multimedia resources, information integration.

1. Kirish (Introduction)

Zamonaviy axborotlashgan jamiyatda milliy va hududiy madaniy merosni asrab-avaylash, tizimlashtirish hamda raqamli formatlar vositasida kelajak avlodga bezavol yetkazish kutubxona-axborot sohasining fundamental vazifalaridan biri hisoblanadi. Kutubxonalar qadim-qadimdan insonlar uchun ma'naviyat va ma'rifat o'chog'i bo'lib, jamiyat hayotining intellektual ko'zgusi bo'lib kelgan. Tarixiy qo'lyozmalar, bosma kitoblar va davriy matbuot manbalari faqat kutubxonalar va ularning fidoiy xodimlari tufayligina bizgacha yetib kelganligi inkor etib bo'lmas haqiqatdir. O'zbekiston hududidagi shaharlar azaldan ilm-fan va madaniyat markazi bo'lib kelgan bo'lsa, unda kutubxonalar strategik yuksalish nuqtasi vazifasini o'tagan.

Bugungi kunda Davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyev tomonidan yosh avlodning ma'naviy-intellektual salohiyatini oshirish, kitobxonlik madaniyatini yuksaltirish bo'yicha qabul qilingan kompleks qarorlar va tizimli islohotlar (xususan, PQ-3271-son qarori va kitobxonlik komissiyalari faoliyati) joylarda zamonaviy tipdagi axborot resurs markazlarini shakllantirishga huquqiy va iqtisodiy zamin yaratdi (1; 2). Ushbu kontekstda o'lkashunoslik yo'nalishidagi materiallar — muayyan hududning ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy va ilmiy taraqqiyot dinamikasini o'zida aks ettiruvchi eng birlamchi va qimmatli manba hisoblanadi.

Biroq an'anaviy qog'oz tashuvchilardagi ma'lumotlarning eskirishi, jismoniy shikastlanishi va ulardan masofaviy foydalanish imkoniyatining cheklanganligi kutubxona faoliyatini raqamli transformatsiya qilishni taqozo etmoqda. Farg'ona viloyati kesimida oladigan bo'lsak, o'lkadan yetishib chiqqan o'nlab akademiklar, fan arboblari va mahalliy matbuotda aks etgan tumanlar tarixi haqidagi materiallar tarqoq holda mavjud. Ahmad Farg'oniy nomidagi viloyat axborot-kutubxona markazi (AKM) o'lkashunoslik sektori oldida turgan eng dolzarb muammo — ushbu ma'lumotlarni xalqaro metama'lumotlar standartlari (Dublin Core, MARC21) darajasiga ko'tarish, raqamlashtirishning mukammal metodikasini joriy etish va global ilmiy tarmoqlarga integratsiya qilishdan iborat. Mazkur maqolada ushbu jarayonning nazariy-metodologik asosi va amaliy samaradorligi tahlil qilinadi.

2. Mavzu bo'yicha adabiyotlar tahlili (Literature Review)

Kutubxona o'lkashunosligi va uning raqamli modellari xalqaro miqyosda keng tadqiq etiladigan yo'nalishlardan biridir. IFLA (Kutubxona assotsiatsiyalari va muassasalarining xalqaro federatsiyasi) standartlarida hududiy merosni raqamlashtirishda "mahalliy kontekst va global inklyuzivlik" tamoyili ilgari suriladi. G'arb olimlaridan T. Kuny va G. Cleveland o'zlarining raqamli kutubxonalar arxitekturasiga oid ishlarida har qanday lokal resurs elektron katalogga kiritilganda universal metama'lumotlar bilan ta'minlanishi zarurligini ta'kidlaydilar.

O'zbekiston sharoitida o'lkashunoslik bibliografiyasining shakllanishi XX asrning boshlariga, aniqrog'i jadidchilik harakati davriga borib taqaladi. Milliy ma'rifatparvarlar shaxsiy mablag'lari evaziga ommaviy kutubxonalar (masalan, 1908-yilda Is'hoqxon Ibrat tomonidan Namanganda tashkil etilgan «Kutubxonai Is'hoqiya», 1913-yilda Mahmudxo'ja Behbudiy tomonidan ochilgan «Nashriyoti Behbudiya», 1915-yilda Qo'qonda Hamza Hakimzoda tomonidan tuzilgan «G'ayrat» kutubxonalari) tashkil etib, ularda zamon ruhini akis ettiruvchi mahalliy va xorijiy vaqtli matbuotni jamlaganlar.

Ahmad Farg‘oniy nomidagi viloyat AKM o‘zining 125 yildan ortiq tarixiy rivojlanish yo‘lida bir necha transformatsiyalarni boshidan kechirdi. 1899-yilda Yangi Marg‘ilon shahar kutubxonasi sifatida bor-yo‘g‘i 853 nusxa kitob bilan ish boshlagan ushbu muassasa, 1956-yildan boshlab o‘lkashunoslik materiallarini tizimli to‘plashga kirishdi va hozirgi kunda 1,5 milliondan ortiq kartochkaga ega ulkan xazinaga aylandi.

Kutubxona rivojiga munosib hissa qo‘shgan G.A. Lenina, Z.V. Konchalovskaya kabi mutaxassislar tizimli kataloglar poydevorini yaratgan bo‘lsalar, keyingi davrlarda M.Qodirov va X.Salyaxova kabi tadqiqotchilar kutubxonaning internet tarmoqlariga ulanishi va xalqaro loyihalardagi (masalan, "Pushkin kutubxonasi", "Markaziy Osiyo" aksiyalari) ishtirokini tahlil qildilar. Biroq so‘nggi yillarda hayotimizga shiddat bilan kirib kelgan sun’iy intellekt, katta hajmli ma’lumotlar (Big Data) va bulutli texnologiyalar sharoitida Farg‘ona viloyatidagi 18 ta tuman (shahar) mahalliy gazetalarini "yillik matbuot solnomasi" ko‘rinishida raqamlashtirishning yagona metodologik asosi milliy ilmiy adabiyotlarda tizimli yoritilmagan.

3. Tadqiqot metodologiyasi (Research Methodology)

Tadqiqotning metodologik asosi sifatida tizimli yondashuv, strukturaviy-funksional tahlil, bibliografik guruhlash hamda axborot tizimlarini modellashtirish usullari olindi. Tadqiqot obyekti sifatida Ahmad Farg‘oniy nomidagi Farg‘ona viloyat AKM o‘lkashunoslik sektorining 2024–2026-yillardagi empirik ma’lumotlari, statistik hisobotlari hamda raqamlashtirish ko‘rsatkichlari xizmat qildi.

Tadqiqot doirasida o‘lkashunoslik resurslarini raqamli shaklga o‘tkazishning 4 bosqichli texnologik modeli (Pipeline) ishlab chiqildi va aprobatsiyadan o‘tkazildi:

1. **Evristik bosqich:** Viloyat va tuman vaqtli matbuoti hamda arxiv materiallaridan o‘lkaga oid maqolalarni qidirib topish va saralash.
2. **Analitik-sintezlash bosqich:** Maqolalarga xalqaro standartlar asosida bibliografik tavsif berish, annotatsiya yozish va kalit so‘zlarni biriktirish.
3. **Texnik bosqich:** Skanerlash texnologiyalari (300-600 dpi o‘lchamda, TIFF va PDF/A formatlarida) yordamida raqamli nusxa yaratish va sifat nazoratini amalga oshirish.
4. **Integratsiya bosqich:** Resurslarni UZNeL dasturiga kiritish va AKM veb-sayti orqali onlayn foydalanishga ochish.

4. Tahlil va natijalar (Analysis and Results)

Farg‘ona viloyati kesimida kutubxona-axborot sohasining infratuzilmasi juda keng tarmoqqa ega. Bugungi kunda viloyatda 1 ta markaziy viloyat AKM hamda 18 ta tuman va shahar axborot-kutubxona markazlari yagona tarmoq asosida faoliyat ko‘rsatmoqda. Ularning umumiy jamg‘armasi 1 398 612 nusxani tashkil etib, shundan 1 242 484 nusxasi kitoblar, 19 822 nusxasi davriy matbuot nashrlari va 136 302 nusxasi elektron resurslardir. Viloyat AKM fondining o‘zi esa 365 447 nusxadan iborat.

O‘lkashunoslik sektori o‘z faoliyatida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan unumli foydalangan holda, birgina 2024-yil davomida 7 798 ta noyob o‘lkashunoslik resurslarini (jami 1 162 501 sahifa) yuqori aniqlikda skanerladi va elektron formatga o‘tkazdi. "Milliy umumta’lim elektron kutubxona" loyihasi doirasida UZNeL dasturiga 19 011 ta bibliografik yozuv kiritildi (13 007 tasi kitob va 6 004 tasi matbuot maqolalari).

Kutubxonadagi an’anaviy jarayonlarni raqamli ekotizimga o‘tkazishda Avtomatlashtirilgan ish joylari (AIJ / APM) muhim o‘rin tutadi. Hozirda muassasada 7 ta lokal AIJ faoliyat ko‘rsatmoqda:

- ARM “Komplektlovchi” – yangi o‘lkashunoslik nashrlariga buyurtma berish;
- ARM “Katalogizator” – elektron katalogni (EK) shakllantirish;

- ARM “Kitobxonlarni ro‘yxatga olish” – foydalanuvchilar bazasini yuritish;
- ARM “Ma’mur” – bazani boshqarish;
- ARM “Kitobxon” – EK orqali qidiruv tizimi;
- ARM “Kitob berish” – elektron hisob-kitob;
- ARM “Statistika” – kunlik qatnov va tahliliy hisobotlar.

O‘lkashunoslik sektorining eng muhim funksional vazifasi — mintaqaning mashhur shaxslari, ayniqsa Farg‘onalik akademiklarning ilmiy va madaniy merosini tizimli ravishda ma’lumotlar bazasiga kiritish va ommaviy axborot vositalari orqali targ‘ib etishdir. Quyidagi jadvalda sektor tomonidan to‘liq matnli ma’lumotlar bazasi va multimedia mahsulotlari yaratilayotgan yirik shaxslar va yubiley sanalarining batafsil tahliliy taqsimoti keltirilgan:

1-jadval: O‘lkashunoslik sektori tomonidan raqamlashtirilayotgan shaxs biobibliografik resurslari va maqsadli tadbirlar arxitekturasi

№	Mashhur shaxs / Akademik / Ijodkor	Ilmiy soha va unvoni	Tavallud yubileyi	Yaratiladigan raqamli resurs / Tadbir shakli	Mas’ul ijrochi
1	**Azizxon Qayumov**	Adabiyotshunos, manbashunos, O‘zbekiston FA akademigi, filologiya fanlari doktori (1)	100 yilligi	Davra suhbati va to‘liq matnli elektron baza: “Ilm va adabiyot sadoqati: Akademik Azizxon Qayumov merosi” (1)	N. Madaripova
2	**Shokir Farmonov**	Matematik olim, O‘zbekiston FA akademigi, fizika-matematika fanlari doktori, professor (1)	85 yilligi	Bibliografik multimedia qo‘llanmasi va elektron ko‘rgazma: “Matematika va tafakkur cho‘qqilari” (1)	M. Ermatova
3	**Tesha Zohidov**	Biolog olim, O‘zbekiston FA akademigi, xizmat ko‘rsatgan fan arbobi, biologiya fanlari doktori (1)	120 yilligi	Mavzuli biobibliografiya va raqamli bibliografik yozuvlar: “Tabiat va ilm fidoyisi: Akademik Tesha Zohidov – 120” (1)	N. Madaripova
4	**Muhammad O‘rozboyev**	Mexanik olim, O‘zbekiston FA akademigi, xizmat ko‘rsatgan fan arbobi (1)	120 yilligi	Tahliliy davra suhbati va annotatsiyalashtirilgan ro‘yxat: “Harakat qonunlari tadqiqotchisi” (1)	M. Ermatova
5	**Abduqodir Hayitmetov**	Adabiyotshunos olim, O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan fan arbobi, filologiya fanlari doktori (1)	100 yilligi	Shaxs bibliografiyasi qo‘llanmasi va diskli multimedia resursi: “So‘z va ilm xizmatida: Professor Hayitmetov xotirasi” (1)	M. Ermatova

6	**Olim Aminov**	Iqtisodchi olim, O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan fan arbobi, O‘zbekiston FA muxbir a’zosi (1)	120 yilligi	Ilmiy seminar materiallari to‘plami va elektron katalog: “Taraqqiyot yo‘lida ilmiy meros: Professor Olim Aminov” (1)	N. Madaripova
7	**Xalil Jalilov**	Iqtisodchi olim, O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan fan arbobi, iqtisod fanlari doktori (1)	115 yilligi	Ma’lumotlar bazasi va bibliografik nashr: “Iqtisod ilmi rivojida munosib iz: Xalil Jalilov – 115” (1)	M. Ermatova
8	**Mulla Alimqul Husanboy o‘g‘li**	Qo‘qon xonligining muvaqqat xoni, mingboshisi, Amiri lashkari (1)	195 yilligi	Tarixiy-universal bibliografik qo‘llanma: “Qo‘qon xonligi qahramoni: Amiri lashkar Alimqul” (1)	N. Madaripova
9	**Usmonqori Rayimbekov**	Xalq qiziqchisi, milliy teatr va madaniyat namoyandasi (1)	130 yilligi	Audio va video resurslar havolalari bilan boyitilgan multimedia kechasi: “Asrlarni kuldirgan qiziqchi” (1)	M. Ermatova
10	**Avliyo Muhammadiyev**	Gidrobiolog, gidrobiosenolog olim, O‘zbekiston FA akademigi, xizmat ko‘rsatgan fan arbobi (1)	120 yilligi	Sohaviy raqamli bibliografiya qo‘llanmasi: “Gidrobiologiya ilmi peshqadami” (1)	N. Madaripova
11	**Muzaffar Xayrullayev**	Faylasuf olim, O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan fan arbobi, falsafa fanlari doktori, professor (1)	95 yilligi	Ilmiy asarlarining elektron solnomasi: “Falsafa va tafakkur ziyosi: Muzaffar Xayrullayev – 95” (1)	N. Madaripova
12	**Bahodir Iso**	Shoir va jurnalist, O‘zbekiston Yozuvchilar uyushmasi a’zosi, xizmat ko‘rsatgan yoshlar murabbiysi (1)	70 yilligi	Ma’naviy-ma’rifiy kecha va to‘liq matnli she’riy to‘plam bazasi: “So‘z va qalb tarbiyachisi: Bahodir Iso – 70” (1)	N. Madaripova, M. Ermatova
13	**Gavhar Rahimova**	Raqqosa, baletmeyster,	115 yilligi	San’atshunoslikka oid media-resurslar to‘plami:	N. Madaripova,

		O‘zbekiston xalq artisti (1)		“Harakatda jilolangan iste’dod: Baletmeyster Gavhar Rahimova” (1)	M. Ermatova
14	**Saydali Odilov**	Jurnalist, publitsist, dramaturg va yozuvchi (1)	85 yilligi	Davra suhbati va dramatik asarlarining raqamli ko‘rsatkichi: “So‘z sahnasining ustasi: Saydali Odilov – 85” (1)	N. Madaripova

Sektor faoliyatining o‘ziga xos nou-xausi (know-how) shundaki, har bir tuman AKM xodimlari bilan hamkorlikda hududiy va mahalliy gazetalardagi (masalan, "Marg‘ilon haqiqati", "Quva hayoti", "Vodil yog‘dusi" va h.k.) o‘lkaga oid maqolalar tahlil qilinib, "Viloyat matbuoti solnomasi"ga kiritiladi va AKM saytiga joylashtiriladi.

Aholi ma’naviyatini yuksaltirish maqsadida jamoatchilik va davlat idoralari bilan hamkorlik yo‘lga qo‘yilgan. Xususan, viloyatdagi 62 ta davlat organlari va tashkilotlarida idoraviy kutubxonalar tashkil etildi, "Kitobxon davlat xizmatchisi" ko‘rik-tanlovi o‘tkazildi. OAV va ijtimoiy tarmoqlarda AKM faoliyati 1276 marta yoritildi (Telegramda 370 ta, Facebookda 358 ta, Instagramda 339 ta post). Bu ko‘rsatkichlar o‘lkashunoslik resurslarining nafaqat ilmiy, balki ijtimoiy-ommaviy qiymati ham juda yuqori ekanligini ko‘rsatadi.

5. Muhokama va strategik taraqqiyot modellari (Discussion)

Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, o‘lkashunoslik resurslarini shunchaki skanerlash va elektron bazaga kiritish foydalanuvchilarning axborotga bo‘lgan talabini to‘liq qondira olmaydi. Bugungi kunda kutubxona-axborot tizimlari uchun quyidagi global standartlar va modellar dolzarb hisoblanadi:

1. **Semantic Web va Linked Open Data (LOD):** Kutubxona elektron katalogidagi ma’lumotlar (masalan, 1-jadvaldagi akademiklar haqidagi yozuvlar) xalqaro Wikidata, VIAF (Virtual International Authority File) va ORCID tizimlari bilan bog‘lanishi zarur. Bu Farg‘onalik olimlarning dunyo ilmiy hamjamiyatiga integratsiyalashuvini ta’minlaydi.

2. **Metadata standarti (Dublin Core Metadata Initiative):** Har bir raqamlashtirilgan tuman gazetasi maqolasi uchun 15 ta asosiy elementdan (Sarlavha, Muallif, Sana, Mavzu, Format, Identifikator va h.k.) iborat metama’lumotlar arxitekturasi joriy etilishi kerak. Bu qidiruv tizimlarining samaradorligini 45-50% ga oshiradi.

O‘lkashunoslik sektori tomonidan 2024-yilda amalga oshirilgan 1,1 milliondan ortiq sahifani skanerlash hajmi juda ulkan yutuq bo‘lsa-da, kelgusida ushbu jarayonni matnni avtomatik aniqlash (OCR – Optical Character Recognition) texnologiyalari bilan boyitish lozim. Chunki eski toshbosma asarlar yoki XX asr o‘rtalaridagi gazetalar matni rasm formatida (PDF/TIFF) saqlanganda, u yer bo‘yicha kalit so‘zli qidiruv berish imkonini bermaydi. OCR tizimining o‘zbek-lotin va o‘zbek-kirill shriftlariga moslashtirilgan modellarini joriy etish orqali to‘liq matnli (Full-text) qidiruv imkoniyati yaratiladi.

6. Xulosa va takliflar (Conclusion)

Ahmad Farg‘oniy nomidagi Farg‘ona viloyat AKM o‘lkashunoslik sektorining ko‘p yillik va amaliy faoliyati mintaqaning madaniy-ma’rifiy poydevorini saqlashda va uni raqamli iqtisodiyot talablariga moslashtirishda strategik ahamiyatga ega. Mahalliy vaqtli matbuot resurslarini tizimli modellashtirish hamda Farg‘onalik ilm-fan fidoyilarining merosini UZNeL tizimiga integratsiya qilish o‘lkashunoslik bibliografiyasining milliy nufuzini belgilaydi.

Tadqiqot natijalari va xalqaro tendensiyalardan kelib chiqib, quyidagi amaliy tavsiyalar ilgari suriladi:

- **Yagona o‘lkashunoslik geo-portali:** Farg‘ona viloyati o‘lkashunoslik resurslarining interaktiv xaritasini (GIS texnologiyalari asosida) yaratish. Bunda foydalanuvchi xaritadan ma’lum bir tuman (masalan, Dang‘ara yoki Oltiariq) ustiga bosganda, o‘sha hududga oid raqamlashtirilgan gazetalar, tarixiy obidalar va yetishib chiqqan olimlar ro‘yxati integratsiyalashgan holda namoyon bo‘ladi.
- **Mobil o‘lkashunoslik (QR-bibliografiya):** Jadvalda keltirilgan 14 ta yirik shaxs va boshqa olimlarning biobibliografik multimedia nashrlarini QR-kodli mobil ilovalar va audio-podkastlar ko‘rinishida ommalashtirish.
- **Avtomatlashtirilgan monitoring:** Mahalliy matbuot solnomalarini shakllantirishda tuman AKMlari o‘rtasida bulutli texnologiyalar (Cloud Computing) asosida ma’lumot almashish tezligini oshirish va metama’lumotlarni MARC21 formatiga to‘liq o‘tkazish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati (References)

1. Ahmad Farg‘oniy nomidagi viloyat axborot-kutubxona markazi Axborot-bibliografiya bo‘limi O‘lkashunoslik sektori. "Kutubxona ma’naviyat ildizi" nomli qo‘llanma (Viloyat Axborot-kutubxona markazining 125 yilligi munosabati bilan). – Farg‘ona, 2024. – 36 b.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 13-sentyabrdagi “Kitob mahsulotlarini nashr etish va tarqatish tizimini rivojlantirish, kitob mutolaasi va kitobxonlik madaniyatini oshirish hamda targ‘ib qilish bo‘yicha kompleks chora-tadbirlar dasturi to‘g‘risida”gi PQ-3271-son Qarori // O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami. – T., 2017.
3. IFLA Guidelines for Library Services to Local History and Local Studies Collections. – The Hague: IFLA Headquarters, 2019. – 24 p.
4. Kuny T., Cleveland G. The Digital Library: Myths and Challenges // IFLA Journal. – 1998. – Vol. 24, No. 2. – Pp. 107-113.
5. Atanazarova N. Ahmad al-Farg‘oniy nomidagi Farg‘ona viloyat axborot kutubxona markazi // Qalb sadosi. – 2012. – 7 septyabr. – B. 3.
6. Batirova L. Kitobxon davlat xizmatchilari ko‘paymoqda // Yangi Farg‘ona. – 2024. – 28 avgust. – B. 3.
7. Qodirov M. Ziyo gavhari: (Kutubxonalar faoliyatini takomillashtirish) // Farg‘ona haqiqati. – 2004. – 31 yanvar. – B. 2.
8. Fodorova L. Znay svoy kray: (Sektor krayevedeniya v AKM) // Ferganskaya pravda. – 2008. – 6 iyul. – B. 2.
9. Salyaxova X. Markaz internet tarmog‘iga ulandi // Farg‘ona haqiqati. – 2001. – 19 aprel. – B. 3.
10. Mўminova D. Kutubxona faoliyatiga zamonaviy yondashuv // Buvayda kўzgusi. – 2022. – 3 iyun. – B. 2.